

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

ЧАСТНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

«СРЕДНЯЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА «ИНТЕЛЛЕКТ»

с.п.Экажево

РАССМОТРЕНО:

на заседании педагогического совета

Протокол № 1 от «30» 08.2023г.

СОГЛАСОВАНО:

зам. директора по УВР

_____/ Дзейтова Д.М.

Протокол № 1 от «30» 08.2023 г.

УТВЕРЖДАЮ:

Директор ЧОУ СОШ «Интеллект» _____/ Сапралиева
Т.Б.

Пр № 16 от «31» 08. 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного курса «Ингушская литература»

для обучающихся 5-9 класса

Календарни-тематически планаш

Г1алг1ай литература программах лаьца

Г1алг1ай литература программас новкъостал ду хъехархочоа берашта г1алг1ай йоазонхоша кхелла говзаме йоазоний чулоацам а, тема а, идея а кьоастаде а, х1аьта цар шоай произведенешта бувцаш болча ценаца, хозача, говзамеча меттах пайда эца а.

Г1алг1ай литература хъехаш вола хъехархо декхарийла ва литература новкъосталца берашта г1алг1ай метта хозал, говзал, к1оаргал, цун ганз йовзийта, уж кхетамца, эхь-эзделца кхебе, дикачун-вочун кьоастам бе ховргдолаш.

Дешархошта ха деза г1алг1ай литература хъахилара наькъаш. Укхаза царна хайтача бакъахьа да, вай г1алг1ай литература хъахилара г1улакх малаг1ча торонца эттад, эггара хьалхара г1алг1ай йоазув 1923 шера Мальсагов Кураза Зоврбика кхелла хилар, из латински ларда т1а хинналга. Эггара хьалха г1алг1ай меттала кепатеха йоазув 1923 шера «Сердало» яхача газета т1а кепатеха хилар.

Цхьабакъда, шоай йоазув хиннадеце а, багахбувцам б1аьхий хиннаб г1алг1ай къаман, тайп-тайпара жанраш чу а йоаг1аш: къаьнара иллеш, фальгаш, к1оанолгаш, ховли-довзалеш, легендаш, шира оаламаш, ишта кхы д1ахо а.

Г1алг1ай литература никъ 1923 шерагара денз таханарча денга кхаччалца чоалхане болаш хьабенаб. Массехк хана доакъоох бекъа йиш я из.

Хьалхара ха – 1920-г1а шераш – говзаме йоазонаш хъахила доладенна ха я, х1аьта 1930-г1а шераш – г1алг1ай литература дег1ая йолаенна ха я.

Программа юкъе йоаг1а произведенеш берий ханага хъежжа я, чулоацам а, керттера уйла а дика кхетадергдолаш, х1аьта х1ара классе багахбувцамах пайда эц.

5-9 классашка дешархой кхетамца кхевара духъа, ужэхьаца, эздедаца, хозанена лоарх1амца кхевара духъа дола говзаме йоазонаш 1омаду. Цу классашка 1омаеш йола материал чоалхане яц, ший чулоацамга хъежжа, х1аьта идейни кхетам балара г1улакх лертт1а да цун.

Х1ара классашка чуйоаг1аш йола материал хронологически хьисапе луш я, дешархой литература исторех а литературеи вахари в1аши дувзаденна хиларах а кхетаргболаш. Цул совг1а, мехка истори а дикаг1а йовзаргъя царна.

5-8 классашка говзамеча йоазонашца цхьана литературни теорех кхетам лу. Дешархоша керттера кхетаде дезаш дар да литература говзаме кхоллам хилар, цун мотт поэтически хилар. Литература теори дикаг1а кхетаергъя дешархоша, говзамеча произведенешца цхьатарра 1омайойя.

Х1ара класе литература чулоацамга а дешархой кхетамга а, цар дег1адара боарамга а хъежжа, тайп-тайпара хъехара наькъаш леладе деза : хоза кьоастадеш текст ешар, суртех, телевиденех, компютерах пайда эцар. Цул совг1а, дешархошка шоашка болх байта беза йоазонхоех а цар говзамеча йоазонех лаьца кхы а дукхаг1а хоамаш лохаш.

5-8 классашка теркам бе беза хоза кьоастадеш, кхетадеш шаьра дешара говзал лакхаяккхара. Из программай декхар кхоачашданза даргдац, урокаш т1а а дешаш, ц1аг1арча дешара т1ахьожамца кулгал а деш. Дешара техника тоаеш болх бе беза массане цхьана дешаш, юкъ-юкъера хоржаш дешаш, оттадаьча хаттара текстаца жоп луш, ишт. кх. д1.

Лакхерча классашкара дешархой кертерча даькъе кхетам болаш кийчбе беза ешаш йола произведенеш шоай ло1аме яшха, анализ е, керттера ма1ан а, уйла а гучадоахаш, цар мах бе.

9-11 классашка йоазонхочун вахара а кхоллама а никъ, цо айяь пробдемаш тохкаш, хъехархочун урока керттера форма лекци хила йиш я. Иштта теоретически проблемаш е йоккха темаш 1омаш, т1еххьара 1омадаьр ч1оаг1адара урок еш, 1омадаьр юха дагадохийташ лекцеца болх д1абахьа мегаргба.

Лакхерча классашка программа юкъе йоаг1а йоккхий эпически произведенеш. Уж дешархошка хьалххе а ешийта еза. Класе дешархошта произведени тахка а, цун чулоацамах а, турпалех а шоашта хетар ала ха деза.

Къаьста теркам т1абахийта беза дешархоша шоай ло1аме беча балха, произведене доакьош, текста юкъера белгалгьяьха моттигаш тохкаш, план оттаеш, турпалий оамалех шоашта хетар оалаш, 1алама сурташ дийшачул т1ехьаг1а уж каьхата т1а дахка хьожаш.

Балха х1ара тайпа, 1омаеча произведенеца айхха бувзам болаш, цун чулоацамга хъежжа хила деза. Хъехархо хадданза болх бе декхарийла ва дешархой багах ду къамаьл шаьрде, х1ана аьлча, из йоазонца беш болча балха лард я

Календарно-тематически план 5 класс - литература 34 сахъат 2023-2024 ш.ш.

№	Чулоацам	Сахъат	Таърахъ	Таърахъ	Ц1аг1ара болх	Индив. болх
1	Муталиев Хъаж-Бийкар «Цхьоалаг1а сентябре»	1			О. 4 дагахъа 1омае	Эггара хъалхара хъехархо дагайоха
2	Яндиев Джамалда «Деша г1о шуга яхаш мо»	1			О. 5 дагахъа 1омае	Дешарах лаъца кицаш хъадувца
3	Хамхоев Ахъмад «Лораделаи доттаг1ал»	1			О. 7 дагахъа 1омае	Доттаг1ал дувцаш дола кицаш гулде
4	Гагиев Гирихан «Дика доттаг1а»	1			О. 8 – 9 шаъра еша	«Биъ ког бола са доттаг1а» яхаш дувцар в1ашаг1долла
5	Албаков Джабраил «Г1алг1айче, хьо еза сона»	1			О. 13 – 14 дагахъа 1омае	Поэта биографи ха
6	Вай Республика. Г1алг1ай Республика паччахъалкхен герб	1			О. 14 – 16 чулоацам юхахъабувца	Герба сурт дилла
7	Г1алг1ай Республика паччахъалкхен байракх	1			О. 16 деша, юхахъадувца	Байракха сурт дилла
8	Г1алг1ай Республика паччахъалкхен гимн				О. 17 дагахъа 1омае	Герба а байракха а сурташ дохк
9	Вышегуров Мухъмад «Г1алг1айчен назам»	1			О. 18 – 19 шаъра еша	Дешархочун хоам: «Идрис Зязиков»
10	«Хъакхеи чкъаъреи» (фаълг)	1			О. 26 – 27 чулоацам юхахъабувца	Шоашта дика довзача хъайбаех лаъца фаълг оттабе е дагабоха
11	Муталиев Хъаж-Бийкар « Борзи 1аъхари»	1			О. 27 – 31 шаъра еша, сурт дилла	Биографи ха
12	« Маър йи1иг» (фаълг)	1			О. 32 - 37 фаълг беша	
13	« Хъаькъал дола воккха саги къиза аълеи» (фаълг)	1			О. 37 - 41 чулоацам юхахъабувца	Дешархочун хоам «Боккхий нах ларх1ар»
14	« 1овдала борзи, хъаькъал дола каи, майра говри, говза вири» (фаълг)	1			О.41 - 43 фаълг беша	Хъаькъалах лаъца кицаш гулде

15	«Малх, бутт кѳовсарах» (фаълг)	1			О. 44 - 47 чулоацам юхахъабувца	Укх фаълга доаг1а сурт дилла
16	«Даъ- сесаги кхо вошеи» (фаълг)	1			О.48 - 54 фаълг беша	
17	Фаългаиш	1			О. 23 - 25 чулоацам юхахъабувца	Дешархочун хоам: «Фаългаиш»
18-19	Сочинени « Сона хоза хета фаълг»	2			Ховли-довзали деш	
20	Базоркин Идрис «Заретта»	1			О. 74 – 88 чулоацам ха	Биографи ха
21	Осмиев Хъамзат «Лийг»	1			О. 89 – 90 дагахъа 1омае	Дешархочун хоам: «Лораде деза оакхарий»
22	Озиев Салман «Мотт»	1			О. 97 – 98 дагахъа 1омае	Биографи ха
23	Яндиев Джамалда «Со з1амига волча хана»	1			О. 100 – 102 шаъра еша	Поэта биографи ха
24	Муталиев Хъаж-Бийкар «1ан ди»	1			О. 108 шаъра еша	Биографи ха
25	Ведзижев Ахъмад «Лар»	1			О. 110 – 111 чулоацам ха	Биографи ха
26	« Доттаг1чун инкал»	1			О. 115 - 121 чулоацам ха	Укх дувцара сурт дилла
27	Боков Ахъмад «Оарц»	1			Плиев М-С. биографи	Ролеш ловзаеш дувцар оттаде
28	Плиев Махъмад –Са1ид «Со вовзий хъона?»	1			О. 123 – 128 чулоацам юхахъабувца	Х1ара турпалхо белгалвеш сурташ дахка
29	Композиции сюжети	1			О. 133 деша	
30	Дистар. Олицетворени (дийндар)	1			О. 135 – 136деша, опред-ш 1омае	Яндиев Дж. «Балха 1уре», «Дог1а! яхача стих-не т1ара дистараш, олицетворени хъаязъе
31	Зязиков Бахъаудин «Пхъа лехар»	1			О. 137 - 139 чулоацам юхахъабувца	Биографи ха

32	<i>Чаккиев Саид «Мала мичахъа вах...»</i>	1			<i>О. 149 1омае</i>	<i>Биографи ха</i>
33	<i>«Маькха г1орг1илгаи»</i>	1			<i>О. 150 - 169 чулоацам юха хъабувца</i>	<i>Дешархочун хоам: «Нохч-Г1алг1ай депортаци»</i>
34	<i>Вайнаьха багахбувцам (керд.)</i>	1				

Календарно – тематически план

6 класс, литература, 2023 – 2024 шш.

№	Урока тема	Ц1аг1ара болх	Индив. болх	Сахьат	Таьрахь	Таьрахь
1	Г1алг1ай багахбувцам.	О. 4-5, юхахъадувца	Боккхача нахага хьатте, багах. произ. д1аязде.	1		
2	Оолам «Фаьра хъазилги, миha седкъеи, лехъи»	О. 5-6, чулоацам ха	Фаьра хъазилгах дола илли ала	1		
3	Мифаши легендаши. Шира дувцараш.	О. 6-7, юхахъадувца		1		
4-5	Легенда «Астаг1а Темар».	О. 8-13, чулоацам ха	Астаг1а Темарах лаьца хоам бе	2		
6	Легенда «Наьсар».	О. 13-16, чулоацам ха	Наьсарах лаьца хоам лаха	1		
7	Легенда «Вайна аьла везац».	О. 17-18, чулоацам ха		1		
8	Кицаш. Къахъегамах дола кицаш.	О. 18-20, кицаш 1омаде	Боккхача нахага хьатте д1аязде керда кицаш	1		
9	Дешарах а хъаькъалах а дола кицаш.	О. 20-21, 1омаде кицаш	Хьалаха майралах, зовзалах, сабарах дола кицаш	1		
10	Тайп-тайпара кицаш.	О. 21-22, кицаш 1омаде		1		
11	Коазой Нурдин. «1амаг1 – Ерд».	О. 23-24, юхахъадувца	Хоам: «Къаьнара г1алаш»	1		
12	1арпенаькъан Хъажбийкар «Зиза».	О. 24-25, чулоацам ха		1		
13	Чаккенаькъан Капион «Сийле хийла».	О. 27, дагахъа 1омае	Хоам кийчбе «Боадон низаца кьийсараш»	1		

14	Лаьннаькъан Мустафа «Г1алг1ай къаман эздий во1».			1		
15	Мальсагов Кураза Зоврбик	О. 28-29, юхахьадувца		1		
16	Малсагнаькъан Або «Ц1ихеза 1илманхо, йоазонхо». Озанаькъан Салман «Аьсет – халкъа йо1», стихотворени.27.10	О. 30-32, юхахьадувца	Хоам :»Майор 2 ранга Аьсет»	1		
17	Озанаькъан Исма1алий С. «Эздели г1ожали».	О. 34 – 35, дагахьа 1омае	Сочинени «Эздел»	1		
18	«Декъа эздел», стихотворени.	О. 35 – 37, дагахьа 1омае		1		
19	Мута1алнаькъан Хъаж-Биййкар «Барт эг1ар», к1оанолг	О. 38-41, чулоацам ха	Барт эг1арах йола Крылова к1оанолг ювца	1		
20	К1оанолгаш.	О. 41-42, юхахьадувца		1		
21	«Даьхе», стихотворени.	О. 42-43, дагахьа 1омае	«Т1емо во1 ваьвац, т1емо во1 вийнав».	1		
22	Янднаькъан Хамарзий Жамалда «Лабтта шера хилча...», стих.	О. 44, дагахьа 1омае	Анализ е	1		
23	«Фийг», стих.	О. 45, дагахьа 1омае	Анализ е	1		
24	Чаккенаькъан Идриса Са1ид «Магас», стих.	О. 46-47, дагахьа 1омае	Хоам: «Магас г1ала»	1		
25- 27	Дахкилгнаькъан 1адрахьмана Ибраьх1им «Фоти», дувцар.	О. 48-71, чулоацам ха	Хоам: «Г1аьр хинна зама»	3		
28	Садакиева Аьсет «Маг1албик, Маг1албик...»	О. 72-73, юхахьадувца	«Маг1албик – сийлен г1ала» хоам	1		
29	Пхыилекъонгий 1асолта Махьмад-Са1ид «Этии Вутии» (1д.)	О. 74-76, чулоацам ха		1		
30	Т1ом гаргаг1ортар. (2д.)	О. 76-79, чулоацам ха		1		

31	Моастаг 1 ий бомбаш етта болабалар. (3д.)	О. 79- 81, чулоацам ха	«Ленинграда го бар» хоам	1		
32	Вуте майрал. (4д.)	О. 82-83, чулоацам ха		1		
33	Уж моастаг 1 ий зувш хилар. (5д.)	О. 83-86, чулоацам ха		1		
34	Эте денал. (6д.)	О. 86-88, чулоацам ха		1		
35	Десантникаш лувцар. (7д.)	О. 88-92, чулоацам ха	Этеи Вутеи сурт-сибат	1		
36	Йоккха саг Билейг 1 аз. (8д.)	О. 93-95, чулоацам ха	Билейг 1 аза сурт-сибат	1		
37	Юрт д 1 аяккхар. (9-10)	О. 95-104, чул. ха	Хоам: «Вай мехка Сийлахь – боккхача Даьхен т 1 ем т 1 а дакьа лаьцараш»	1		
38	Этии Вутии капитани. (11-12)	О. 104-113, чул. ха		1		
39	Классал араьхара дешар. Маькиев А. «Зизан лоткьам», стихотворени.	О. 201, дагахьа 1 омае	Хоам: Кьона поэташ»	1		
40	Хамхоев Ваха «Г 1 алг 1 ай», стих.	О.115, дагахьа 1 омае	Вай республикера Сов. Союза а Россе а турпалаш.	1		
41	Осминаькьан Хьамзат «Б 1 аьстан 1 уйре», стих.	О. 116-117, дагахьа 1 омае	Биографи ха	1		
42	Пейзаж (лит - ра теори)	О. 117-118, юхахьад.		1		
43	Осмиев Хь. «Саго юта лар», дувцар	О. 118-123, чулоацам ха	Жоп ле хаттара саго даь дика х 1 ама лар йоацаш довц яхача.	1		
44	«Попа хи», дувцар.	О. 124-127, чулоацам ха	Дагадоха барт-цхьоаг 1 о хиларах дола кицаш	1		
45	«Ахархочун кулгаш», стих.	О. 127 - 128, дагахьа 1 омае	«Кьахьегамах доала беркат» яхача темах лоаца соч. язье	1		
46	Ведажнаькьан Абабукара Ахьмад «Белхий»,	О. 129-134, чул.	Хоам: «Белхий беш хилар»	1		

	дувцар.	ха				
47	Ане сурт			1		
48	Балхах беркат далар.	О. 135-138, чул. ха		1		
49-50	Сочинени»Сона дукха веза турпал»	О. 139-145, чул. ха		2		
51	Заьзгнаькъан Хьусена Бахьаудин «Г'ожа дегаш», дувцар.	О. 146-153, чул. ха	Лоцеи Тамареи сурт-сибат	1		
52	Горчханнаькъан Бадрудин «Аьрзегаш», стих.	О. 154, дагахьа ломае	Анализ е	1		
53	Пхьилекъонгий Амир «Са мохк», стих.	О. 155, дагахьа ломае	«1алама хозленаш» яхаш ц1и йолаш дувцар в1ашаг1долла	1		
54	Шаденаькъан Султан «Тачанка йодаяр», дувцар.	О. 156-164, чул. ха		1		
55	Дувцара чулоацам тахкар.	О. 165-169, чул. ха	Билана сурт-сибат	1		
56	Билана денал.	О. 170-176, чул. ха		1		
57	Галай Хьасан «Дорхъенна ча», дувцар.	О. 177-186, чул. ха	Хоам: «Чарахьал леладар»	1		
58	Хьамзатахи Кьоасехи ча латар.	О. 187-192, чул. ха	Кьоасеи Хьамзатеи сурт-сибат	1		
59-60	Сочинени «Чарахочо дийцар»	Гаьгенаькъан Г. биографи лoмае		2		
61	Классал арахьара дешар. Горчханов Б. «Шолжа атаг1а», дувцар	О. 202-205, чулоацам ха	Анализ е	1		
62	Крылов И. «Маймали б1аргсиноши»	О. 193 дагахьа ломае	К1oанолг определени лoмае	1		
63	«Бекарги борг1алги», к1oанолг	О. 193 – 194, дагахьа лoмае		1		
64	Гаьгенаькъан Гирихан «Хье д1авекъа», стихотворени	О. 195 – 196, дагахьа лoмае	Биографи ха	1		
65	Чакхенаькъан Ювсап «Ши кьонах», дувцар	О.197 – 199, чулоацам ха	Сочинени «Мишта хила веза визза кьонах?»	1		

66	Кхоартой Мурад «Дош делар аз», стихотворени	О. 200, дагахъа ломае		1		
67 – 68	Шера лoмадаър кердаакхар.			2		

Календарно-тематически план

7-г1а класс, литература, 2023-2024д.ш.

№	Чулоацам	Сахъат	Таърахъ	Таърахъ	Ц1аг1ара болх	Индив. болх
1	Багахбувцама жанраш	1			О. 4, моллаг1а а цхъа багах. произ. дувца	
2	«Хъалха баъхача нахах», «Диъ бера нана», оаламаш	1			О. 13 - 17 чулоацам юхахъабувца	Хъаькъалах дола кицаш дагадоха
3	«Сеска Солсеи К1инда Шоаи», оалам	1			О. 17 - 19 чулоацам юхахъабувца	Дешархочун хоам: «Эгикхал»
4	«Наьрт-орстхой фу хадар», Наьна кулг»	1			О. 24 - 27 чулоацам юхахъабувца	Нана хестаеш дола кицаш дагадоха
5	«Б1ехали миска саги», фаьлг	1			О. 28 - 30	Дешархочун хоам: «Фаьлгаш»
6	Кодзоев Н. «Х1ал-ерд»	1			О. 31 деша, юхахъадувца	Дешархочун хоам: «Г1алг1ай лоаме»
7	Хамхоев Ваха «Маьт-лоам»	1			О. 32 – 34 деша, юхахъадувца	Карточка №1- Базоркин И.; карточка №2 – Маьт-лоам
8	«Зязиков дагалаьца», стих.	1			О. 35 дагахъа лoмае	Дешархочун хоам: «Зязиков Б.И.»
9	Плиев А. «Бартаца дах са халкъ»	1			О. 36 дагахъа лoмае	Стихотворене анализ е

10	«Даьхенга», стих.	1			О. 37 дагахьа 1омае	Даьхенах дола кицаш дагадоха
11	Долгиева Х. «Магас», стих.	1			О. 38 дагахьа 1омае, Торшхоев И. цхьа стихаш еша	Дешархочун хоам: «Магас – Г1алг1айчен столица»
12	Базоркин И. «Сай», дувцар	1			О. 39 - 44 чулоацам юхахьабувца	Сийлахь – Боккхача Даймехка т1емах лаьца
13	Беков Т. «Сердало», стих.	1			О. 54 – 55 дагахьа 1омае	Инд. болх «Газет Сердало»
14	Беков Т. «Ший хьакъ шийга дахар»	1			О. 57 – 60 чулоацам юхахьабувца	Дувцара план оттае
15	Зязиков Б. «Марац», дувцар	2			О. 60 -68 чулоацам юхахьабувца, ахкан сайре ювца муг1араш дагахьа 1омаде	Биографи ха
16	«Наьна мотт», стих.	1			О. 68 дагахьа 1омае	Меттах лаьца кицаш дагадоха
17	Муталиев Хь. «Кортамукъа лаьча»	1			О. 69 дагахьа 1омае	Стихотворене анализ е
18	Яндиев Дж. «Гуйра», стих.	1			О. 70 дагахьа 1омае, гуйран сурт дилла	Биографи ха
19	«Г1ала яг1а», стих.	1			О. 71 – 72 дагахьа 1омае	Инд болх «Г1алаши в1овнаши»
20	Метта говзал. Сурт гойташ бола г1ирс метафора	1			О. 73 – 76 чулоацам юхахьабувца	Яндиев Дж. «Керда шу» яхача стих. т1ара хьязье метафора

21	Озиев С. «Вахара лараш», стих.	1			О. 77 - 78 дагахъа 1омае	Стих. анализ е
22	«Барт-цхъоаг1о», стих.	1			О. 79 – 80 дагахъа 1омае	Барт-цхъоаг1о бувца кицаш доаладе
23	Хамхоев А. «Наькъаш дехкараш»	1			О. 80 – 81 дагахъа 1омае	Стих. анализ е
24	«Хоастам бу аз», стих.	1			О. 81 - 82 дагахъа 1омае	Даъхе хестаеш дола кицаш доаладе
25	«Дак», стихотворени	1			О. 82 – 83 дагахъа 1омае	Мишта да га д1айог1ари, никъ тоабари, хъаст баккхари?
26	Ведзижев А. «Муте новраш»	1			О.83 - 91 чулоацам юхахъабувца	Муттеи Аминатеи сурт- сибат
27	«Декхар», стихотворени	1			О. 93 – 94 шаъра еша	Йоазон болх «Сага декхар»
28	Плиев М-С. «Б1ехали Аьрзии»	1			О. 98 - 100 чулоацам юхахъабувца	Оакхарехи оалхазарехи лаьца шоашта б1аргадайна сакъердаме х1ама дувца
29-30	Сочинени «Хъунаг1а»	2			Плиев М-С. биографи ха	
31	«Хиво вахъар», дувцар	1			О. 102-107 чулоацам юхахъабувца	Биографи ха
32	Чаккиев С. «Трасса», дувцар	2			О. 117 - 128 деша, чулоацам юхахъабувца	Биографи ха
33	Осмиев Хъ. «Наьна мотт», стих.	1			О. 132 дагахъа 1омае	Биографи ха
34	Шадиев С. «Аьшка сом», дувцар Чудерзора урок	1			О. 150 – 158 чулоацам юхахъабувца	Йоазон болх «Оаш вергварий Идрисах шоай новкъост?»

Календарно – тематически план

Г1алг1ай литература 9-г1а класс, 2023-2024 д.ш.

№	Урока тема	Ц1аг1ара болх	Инд. болх	сахъат	Таърахъ 9а		Таърахъ 9б	
1	Г1алг1ай багахбувцам - вай халкъа йоазонца доаца лит-ра.	Саг йодача - йоаг1ача лийкха ашараш	а) Балха иллеш; б) Турпала иллеш.	1				
2	Г1алг1ай халкъа иллеш	"Берий иллеш ";	Зоахалол д1аязде 2 деш.	1				
3	Г1алг1ай фаългаш	Вахарах-леларах дола фаългаш.	Вахарах-леларах дола фаългаш -дешархочун хоам	1				
4	Мальсагов Зоврбик – г1алг1ай ц1ихеза 1илманхо	Лекци 1омае	«Йо1 йодаяр» пьеса еша	1				
5	«Йо1 йодаяр» - вай г1алг1ай литературе эггара хьалхара драматически произведени	«Пхъа» яха пьеса еша. О. 45 - 58	Драматически произведеней жанрех бола кхетам	1				
6	Мальсагов К. З. " Пхъа ",пьеса	Сочиненена кийчо е	б Дешархочун хоам : « Беков Т.-	1				
7	Сочинени	Беков Т. биографи		1				

8-9	Беков Д.Т. – г1орваьнна г1алг1ай поэт.	Оалам «Ачамаза боарз» О. 67 - 72	стих. – шаьра еша,тахка, О. 59-67	2					
10	Гойгов 1-Хь. – говза дувцархо, йоазонхо, публицист	«Серго» яха повесть еша О. 73 - 111	биографи ха, дешархочун хоам («Хьалхалаьттарех ца1» яхаш йола Мальсагов А. статья)	1					
11	« Серго « яхача повеста идейни чулоацам.	Литературни теорех 1омадьр ха	«Хой шоана» кроссворд	1					
12	Озиев И.А. вахарахи кхолламахи .	цхьа стих – дагахьа 1омае , О.112 - 118	биографи ха,	1					
13	Мальсагова К. Ф. вахарахи кхолламахи	цхьа стих. – дагахьа 1омае , О.119 - 120	биографи ха	1					
14-15	Мальсагов Д. Д. говзаме йоазонаш	деша,юхахьадувца , О.121-163 .	биографии ха,	2					
16	Мальсагов А.О. « Салихьат».	чулоацам ха, О. 164 - 173	биографи ха	1					
17	Озиев С. – ц1ихеза поэт, хьехархо 1илманхо	Лекци 1омае	Дешархочун хоам : «Урдуви Тамареи» - г1алг1ай лит-ре эггара хьалхара поэма	1					
18	«Урдуви Тамареи», - г1 алг1ай литературе эггара хьалхара поэма.	шаьра еша,тахка, О.174 - 179.	«Хой шоана» кроссворд	1					
19	Озиев Салмана поэзен тематика	О. 179 – 187 шаьра еша, цхьа стих. дагахьа 1омае	Дешархочун хоам: «Зязиков Хь. Б. – военни корреспондент»	1					
20	«Ц1ихеза йоазонхо, хьехархо, 1илманхо, публицист». Зязиков Хьусена Бахьаудин	О. 189 – 204 повесть еша	Цу повестах хоам	1					

21	Зязиков Б. «Турпала вахарцара ийсди», повесть	Сочинени язъе	Хаттарашта жоп ле	1				
22	Яндиев Джамалдина поэзи .	Яндиев Дж. биографи ха	Дешархочун хоам: «Яндиев Дж. поэзен тематика»	1				
23	Яндиев Джамалдина поэзен тематика	цхъа стих. – дагахъа 1омаде, О. 205 - 213	Стих. анализ е	1				
24	Ведзижев А.А. вахарахи кхолламахи .	деша,юхахъадувца, О. 214 - 239 .	биографи ха	1				
25	Хамхоев Э.А. – г1алг1ай назманча.	Даьхен хетаяь цхъа стих. – дагахъа 1омае , О. 240	биографи ха	1				
26	Хамхоев А. – поэт, композитор, иллиалархо .	О. 242 – 248 цхъа стих. дагахъа 1омае.	биографи ха	1				
27	Боков А. « Яккха йиш йоаца ц1и».	О. 252 – 269, «Беке къонгаш» яха роман	биографи ха	1				
28	Беке къонгаш	Сочиненена кийчо е	Чакхиев С. хетаяь стихаш, статьяш, кхыйола публикацеш лаха	1				
29	Сочинени	Чакхиев С биографи ха	Дешархочун хоам	1				
30-31	Чакхиев С. «Иштта мара»	О. 270 – 281	биографи ха	2				
32	Чакхиев О.К. вахарахи кхолламахи.	О, 373 – 379.	1омае стих,биогр.ха	1				
33	Албаков Дж. говзаме йоазонаш	О. 379 – 382.	1омае стих,биогр.ха	1				

34	Гагиев Г. вахарахи кхолламахи .Чудерзора урок.	О. 383 – 385	1омае стих ,биогр.ха	1				
----	---	--------------	----------------------	---	--	--	--	--

Календарно-тематически план

Г1алг1ай литература, 8 –г1а класс, 2021-2022д.ш.

№	Тема	сахъа т	ди	ди	Ц1аг1ара болх	Инд. болх
1	Багахбувцам. Турпала иллеш	1			Саг йодача - йоаг1ача лийкха ашараш	а) Балха иллеш; б) Турпала иллеш.
2	Мочкъах дола илли	1			Вахарах-леларах дола фаългаш.	Зоахалоп д1аязде 2 дешархочо
3	Тиркаца вахаш хиннача Аьдий Сурхохи Аьла Мусостахи дола илли	1			О. 10-14 чулоацам ха	деша,юхахъадувца
4	Бовза, беза хъай мохк. Кодзоев Н. «Тхъаба –Ерд», очерк	1			Чулоацам ха, О. 16	Дешархочун хоам : «Г1алг1ай текъар, ердаш»
5	Озиев С. «Наьсар», стихотворени	1			О.17 дагахъа 1омае	Стих. анализ е
6	Чахкиев С. «»Зязиков Идрис: тешамцеи бакъдолчунцеи»	1			Биографии ха, о. 19- 25 чулоацам ха	стих. – шаьра еша,тахка, О. 70 - 75
7-8	Карпеев И. «Г1алг1ай дошлой полк»	1			О.25-28 чулоацам юхахъабувца	биографии ха,
9	Боков А. «Тоаркхо-Хъажа»	2			Деша,юхахъадувца, О. 28-48	«Хой шоана» кроссворд
11	Аушев Махъмад. «Даьй наькъаш»	1			Поэма шаьра еша , О.48-53	биографи ха,
12	Базоркин Идрис . Вахара никъ	1			Цхъа стих. дагахъа 1омае.	биогаграфи ха
13-14	Базоркин И. «Моакъаза тепча»	1			Деша,юхахъадувца ,	биографи ха,

					О. 55-66.	
15	Озиев Салман. «Вахар», «Хозал, дикал»	1			Цхъа стих. Дагахъа 1омае О. 67-68	биографи ха
16	Шин з1амигача саго баъ барт.	1			О.68-71 чулоацам юхахъабувца	Биографи ха Карточка № 2 "Кхоллама никъ д1аболабалар»
17-18	Боков Ахъмад «Тиша ц1а»	1			О.72-82 чулоацам юхахъабувца	Дешархочун хоам: «Сийлахъ-Боккха Даймехка т1ом»
19	Дувцара кертера турпалаш	1			О. 83-93	1айше къонгий сурт-сибат
20	1айше вахар, цун денал	1			О.93-101.	1айше сурт-сибат
21	Зязиков Б. Вахара никъ	1			Зязиков Б. биографи.	Биографи ха
22-23	Зязиков Б. «Эг1азал»	1			деша,юхахъадувца,О. 101-107	Дешархочун хоам: «Зязиков Б. – военни корреспондент»
24	«Ваъча юрта», дувцар	1			деша,юхахъадувца, О.107-112 .	биографи ха
25-26	Зязиков Б. «Г1уша-Хъажа»	1			О.112-119 деша, юхахъадувца	
27	Осмиев Хъ. «Т1абенача дахко к1алхарбар...»	1			О. 119-125	Хаттарашта жоп ле
28	Яндиев Дж. Вахара никъ.	1			Лекци 1омае	биографии ха
29	«Т1ом хъеберашка», стих.	1			О.125, дагахъа 1омае	
30	Яндиев Дж. «Наънага»	1			О. 126-127 дагахъа 1омае	биографии ха
31	Яндиев Дж. «Малхара каша»	1			О. 127-128 дагахъа	биографии ха

					1омае	
32	Яндиев Дж. «Бага»	1			О. 128-129 дагахъа 1омае, сочиненена кийчо е	Стих. анализ е
33	Сочинени Яндиев Дж. поэзех лаъца	1			Муталиев Хь-Б. биографи	
34	Муталиев Хь.-Б. «Яхъ»	1			О. 131-132	биографии ха
35	Муталиев Хь-Б. «Д1айха кулгаш»	1			О, 132-134, шаъра еша.	1омае стих,биогр.ха
36	Чахкиев С. «Ц1ерага маъре яхар»	1			О. 139-147,чулоацам юхахъабувца	1омае стих,биогр.ха
37	Чахкиев С. «Ц1ерага маъре яхар»	1			О. 148-158, чулоацам юхахъабувца	1омае стих ,биогр.ха
38	«Б1аргий хих биза кад», поэма	1			1,2 дакъа деша, чулоацам ха	«Прометей прикованный» яха миф хъаювца
39	«Б1аргий хих биза кад», поэма	1			3 дакъа деша, чулоацам ха	
40	Чапанов Ахьмад «Г1алг1ай мотт»	1			О. 193, дагахъа 1омае	Биографи ха
41	Тимурзиев Б. « Барттайна дезал»	1			О.194, дагахъа 1омае	Дыно фу йоах дезале барт тарах
42	Угурчиев А-Г «Г1елал»	1			О.195-197 стих.- шаъра еша, тахка	Угурчиев А-Г биографи ха
43	Угурчиев А-Г «Г1алг1ай», стихотворени	1			О. 197-198 стих. шаъра еша, тахка	Стихотворене анализ е
44	Угурчиев А-Г «Хьо д1авахар», стихотворени	1			О. 199-200 стих.	Хаттарашта жоп ле

					шаъра еша, тахка	
45	Эгиев Хъамид «Ялата коана»	1			О. 201-213 дувцара чулоацам ха	Биографи ха
46	Ведзижев Ахъмад. Вахара никъ	1			Ведзижев А. биографи ха	Карточка №1, №2
47	Ведзижев А. «Дикал - низ», дувцар	1			О. 214-220 чулоацам ха	Дешархочун хоам «13 шу Сибарег1а»
48-49	Изложени	1			Биографи ха	
50	Чахкиев К. «Даъхен 1уйре», стихотворени	1			О.221, дагахъа 1омае	Биографи ха
51	Чахкиев К. «Ека са стих», стихотворени	1			О.222, дагахъа 1омае	Стихотворене анализ е
52	«Къонахчо дай сий доадергдац»	1			О. 223-224, шаъра еша	
53	Албаков Дж. Вахара никъ	1			Албаков Дж. биографи ха	Кроссворд « Хой шоана»
54	Албаков Дж. «Сай илlega», стих.	1			О. 225 дагахъа 1омае	Карточка № 2 « Коллама никъ д1аболабалар»
55	Албаков Дж. «Даъхенна», стих.	1			О. 226 дагахъа 1омае	Стихотворене анализ е
56	Албаков Дж. «Ва тха ноаной», стих.	1			О. 226-227 дагахъа 1омае	Стихотворене анализ е
57	«Доттаг1ашка», стихот.	1			О.227-228, дагахъа 1омае	
58	«Къонгаш кхийна ц1аг1ара довлаш», стих.	1			О. 228-229, шаъра еша	
59	Вышегуров М. «Г1алг1ай мотт», стихотворени	1			О. 230 дагахъа 1омае	Биографи ха

60	Вышегуров М. «Ва , г1алг1ай», стихотворени	1			О. 230-231 шаъра еша, тахка	Биографи ха
61	Арчаков С. «Йо1ои з1амигача сагои дийца зоахалол»	1			О.277-278 дагахъа 1омае	Боккхача нахага хаътте, даязде зоахалол
62	Бериханов Дж. «Даъй г1алаш», стихотворени	1			О. 235 дагахъа 1омае	Биографи ха
63	Бериханов Дж. «Халкъага» стих.	1			О. 236 дагахъа 1омае	Шоай тайпан г1алаех хоам бе
64	Бериханов Дж. «Тамаш ю аз», стихотворени	1			О. 237-238 дагахъа 1омае	Стихотворене анализ е
65	Бериханов Дж. «Г1алг1ай мотт», стихотворени	1			О. 238-239 дагахъа 1омае	
66	Плиев Амир «Г1алг1айченга», стихотворени	1			О.239-240 дагахъа 1омае	Биографи ха
67	Плиев Амир «Лоаман сурташ», стихотворени	1			О. 240, дагахъа 1омае	Стихотворене анализ е
68	Горчханов Бадрудин. «Анзор».	1			О. 242-249, чулоацам ха	Биографи ха

